

Natalie vände trenden och skapade en positiv SYV-kultur på skolan

Text och foto: David Spak

Det är fredag och det har precis slutat regna, det hänger kvar regn i luften medan jag går över det stenlagda torget i Jakobsberg. Det luktar sådär härligt som det bara kan göra efter ett sensommarregn. Idag ska jag träffa Natalie Gunnarsson, som sommaren 2019 tog sin examen från studie- och yrkesvägledarprogrammet vid Stockholms universitet. Jag ser henne

redan på långt håll. Hon utstrålar en energi och det kanske inte är så konstigt för någon som har lyckats vända trenden och skapa en plats för vägledning på sina arbetsplatser. Natalie har bara arbetat som studie- och yrkesvägledare i 18 månader, men hon har redan hunnit göra ett gediget arbete och det ska jag få veta mer om, men först vill jag ha svar på en klassisk fråga. Vad fick Natalie att börja studera till studie- och yrkesvägledare? – Jag var trött på det livet jag levde, rent yrkesmässigt

och gick till en vägledare som tyckte att jag skulle börja plocka ut alla godbitar från de olika arbetsplatserna och de olika vägarna jag hade gått. Jag gjorde som vägledaren sa och sedan googlade jag lite och då fick jag fram studie- och yrkesvägledare. Jag hade aldrig tänkt på det yrket innan.

Visste du då vad en studievägledare arbetar med?

– Nej, eller jag hade en idé kring vad det var, från när

jag själv hade träffat en, men den minnesbilden var inte superpositiv.

Vad tänkte du när du fick upp studie- och yrkesvägledare som resultat?

– Först blev jag lite glatt överraskad, för det är ett sådant yrke man aldrig tänkt på. Sen började jag läsa om det och då fick jag inte ihop beskrivningen av yrket med det jag tidigare hade stött på. Då blev jag glatt överraskad. Jag blev inte skeptisk till den beskrivningen, utan tänkte mer ”vad tråkigt att jag inte träffade någon som jobbade på det här sättet”. När jag läste yrkesbeskrivningen tyckte jag att yrket lät väldigt roligt.

Vi hoppar fram fyra år i tiden. Nu har Natalie arbetat som studie- och yrkesvägledare i snart ett och ett halvt år. Vad tycker hon om yrket nu?

– Jag tycker att det är det absolut roligaste jobbet, någonsin.

Natalie tar en sipp av chailatten framför henne. Jag blir såklart nyfiken på vad det är som gör vägledare till det absolut roligaste jobbet någonsin. Natalie berättar att hon älskar arbetsuppgifterna och framför allt sättet man arbetar på, men det allra viktigaste är något helt annat.

– Om jag ska vara helt ärlig, så är det för att jag har roligt när jag jobbar. Min personlighet älskar arbetsuppgifterna. Jobbet är en sammanslagning av olika typer av yrken. Det är både administrativt, hands on och digitalt. Ingen dag är densamma. Det är mycket variation.

Natalies SYV-resa började med ett vikariat

Natalies första jobb var ett vikariat på en högstadieskola i Järfälla. Inte så långt från den plats vi sitter på idag. Hon minns tillbaka.

– Det var ett vikariat och jag kom in under vårterminen, mitt i valet till gymnasiet för årskurs 9. Det var som att gå in i en stor orkan av känslor och jobb. Det kommer nog länge att vara den absolut roligaste arbetsplatsen jag haft.

Men hur är egentligen arbetet som studie- och yrkesvägledare? Är det verkligen så som hon tänkte sig att det skulle vara?

– Nej, nej. Absolut inte. Till viss del, ja, men jag kände att det var mycket mindre vägledning och mycket mer wikipedia-svar. Det fanns ingen tid att prata med eleverna. De ville bara ha massor av snabba svar. Det var som att det inte fanns någon sorts grundläggande idé om att man satte sig och fick vägledning.

Stämmer verkligheten överens med det ni fick lära er på utbildningen?

– Nej, eller den kan göra det, men det är inte säkert att det finns ett färdigt klimat för det när man börjar på en arbetsplats. Det är nog större chans att man kommer till en arbetsplats där det inte finns en SYV-kultur, där man har tid med eleverna, det kanske inte finns ett etablerat samarbete med lärare eller skolledning, det kanske inte finns ett ämnesintegrerat arbete eller en plan över hur studie- och yrkesvägledning ska bedrivas.

Natalie har uppfattningen att utbildningen vill att man ska komma ut och skapa saker, men hon poängterar att det inte är säkert att man kommer till en arbetsplats där det finns möjlighet att skapa något.

– Jag trodde att det redan skulle finnas en plats för mig, som vägledare, på arbetsplatsen när jag kom ut.

Hur har det varit att skapa dig den plats du trodde redan skulle finnas?

– Det har varit kull! Jag har inte tyckt att det varit supersvärt, men det är jättemycket jobb och ibland har det varit ganska dränerande. Istället för att kräva en plats så har jag försökt hitta lösningar där jag blir outhärlig, för mina kollegor. Man kan inte förvänta sig att någon vill ha en produkt om man inte säljer in den. Jag har jobbat mycket med att visa mina kollegor vad de kan ha mig till, vad de kan ha vägledning till och vad det kan innebära för våra elever. Det kan vara svårflirtat i början, men jag har ännu inte jobbat på en skola där jag inte kunnat vända trenden. Det fungerar inte alltid att gå ut och ställa krav, ibland måste man köra en lite mjukare variant. Det räcker inte med att säga vad som ska och bör ske, utan man måste visa.

Skulle du säga att du varit en processledare?

– Ja, absolut. Det har varit supertungt ibland. Jag har jobbat helger och kvällar ibland och jag tycker inte att man ska behöva göra det, men jag har själv valt att göra

det för att jag har haft den orken och det drivet. Ibland får man göra val i livet och tänka vad som är viktigast. Att få det att fungera eller vara principfast och tänka ”det här ska rektorn ordna”.

Vad har du för vision med din vägledning?

– Som privatperson vill jag känna mig stolt över det jag gör. Jag vill känna glädje och en yrkesstolthet och veta att det jag gör kan leda till en förändring och göra skillnad för ungdomar. Mitt mål med min vägledning är att den ska vara enkel och rolig att ta till sig.

Kaffemaskinen på kafét börjar mala kaffeböner. Den överröstar oss båda och det blir en naturlig paus. Vi tar en klunk av våra drycker och lutar oss tillbaka en stund. Maskinen maler

på, vi tittar på varandra och småler. Snart tystnar maskinen och Natalie fortsätter.

– Det ska vara en så otroligt naturlig process att våga titta inåt, våga ifrågasätta, undersöka och acceptera sig själva, istället för att det ska vara så otroligt jobbigt att drömma. Jag vill inte att man ska vara rädd för att lära känna sig själv. Jag vill att vägledning ska vara en del av ens uppväxt och något som man kan titta tillbaka på och känna att det gav något. Att det hjälpte.

Jag är otroligt fascinerad över Natalies berättelse om hur hon lyckats vända en negativ trend och skapa en SYV-kultur på kort tid. Det är en fantastisk resa och jag kan se en yrkesstolthet i Natalies ögon, den stolthet som hon nämner när hon berättar om sin vision med sin vägledning. Natalie utstrålar en energi och med en sådan energi kan man skapa förändring. Men vem, som har makt och kan skapa förändring på ett övergripande plan, skulle Natalie vilja träffa i verkligheten?

– Det skulle nog vara vår utbildningsminister, Anna Ekström.

Vad skulle du säga till henne?

– Lägg in studie- och yrkesvägledning på schemat och skapa öppningar så att vägledare har möjligheter

Man kan inte förvänta sig att någon vill ha en produkt om man inte säljer in den. Jag har jobbat mycket med att visa mina kollegor vad de kan ha mig till.

att träffa sina elever. Det är ju helt galet att vi kommer till en skola och ska jobba åtta timmar och alla våra elever sitter upptagna i klassrum och det enda sättet att kunna prata med dem är att ”sno” lektionstid. Jag vet ingen annan yrkesgrupp som har det så, som går till jobbet och alla de ska jobba med sitter upptagna.

Du skulle lyfta att vägledare behöver kunna få träffa sina elever helt enkelt?

– Ja, jag tycker att klass 7A till exempel ska ha en timmes vägledning i veckan på schemat. Där man till exempel kan träffas och prata, informera i klassrummet eller göra någon rolig SYV-aktivitet. Möjligheterna är oändliga.

Var ser du dig själv om fem år?

– Jag arbetar med vägledning och jag är ganska säker på att jag arbetar i grundskola. Jag skulle kanske vilja arbeta lite på gymnasium också, om jag inte arbetar heltid på grundskola såklart. Så att jag kan följa upp eleverna jag skickar iväg.

Natalie skrattar till och jag kan nästan ta på värmen

och energin hon utstrålar, samma värme och energi hon omsveper sina elever med i sitt dagliga arbete. Det börjar bli sent. Kafépersonalen börjar städa undan och förbereder för stängning. Mitt kaffe är slut. Jag och Natalie packar ihop och går ut på torget. Solen har trängt igenom regnmolnen och kastar ett varmt kvällsljus över torget i Jakobsberg. Vi småpratar när vi går över torget mot pendeltågsstationen. Vi stannar upp i parken framför kommunhuset. Natalie sätter sig ned på ett får i betong och tittar drömskt bort mot horisonten.

Just drömmar är ju något vi som vägledare arbetar mycket med och jag kan inte låta bli att fråga om hon trillat över några nya yrkesdrömmar under tiden hon arbetat som vägledare.

– Ja, definitivt. Jag skulle jättegärna vilja arbeta som tapetserare. Jobba med gamla möbler. Det och vägledning skulle vara toppen. Kanske skulle jag också vilja arbeta som arborist. Det hade varit kul.